

Règims verbals caiguts en desgràcia

ROSER LATORRE

En l'ús públic –i també, és clar, en el privat– cada dia sovintegen més en la conversa els verbs que no segueixen el règim que els pertoca; per tant, emmalalteixen; i n'hi ha que han sofert empelts no assimilables o que han perdut la «memòria» de la seva identitat.

Vegem-ne uns quants dins frases cospades en mitjans públics, essencialment de Catalunya Ràdio, que cito pel sol fet que és l'emissora que escolto més assíduament.

Vejam què diuen:

*De moment, **va fer cas**, que ja és molt.

*Per molt que prediqui, **no li fa cas**.

Aquesta expressió verbal va normalment acompanyada de la preposició *DE*: *fer cas de*. És a dir:

De moment **va fer cas de** la meva proposta. Per molt que prediqui, **no fa cas del** seu pare.

Si prescindim dels complements «la meva proposta» i «el seu pare» perquè ja sabem de què o de qui parlem, ens caldrà substituir-los pels pronoms complement corresponsants, a fi que l'oració no coixegi. Com que es tracta d'un complement introduït amb la preposició *de*, hauré de recórrer al pronom *en*:

De moment **en va fer cas**, que ja és molt. Per molt que prediqui, **no en fa cas**.

L'ús del pronom *li* –referent a la tercera persona del singular, serà correcte quan substituïm alhora el complement indirecte (a ell, a ella) i el preposicional (de tal o tal altra cosa).

Parlant d'un pacient i del consell del metge, per exemple, podríem dir:

Convé que li'n faci cas (o, col·loquialment, que **n'hi faci cas**); és a dir, *al metge, del consell que li dona*.

Com també diríem: *Convé que me'n faci cas* (a mi, del que li aconsello).

Igualment: *Ja veurem si els en faran cas* (als veïns, d'allò que reclamen).

Ara bé, si ens referim simplement a una tercera persona però no a una cosa, sembla que en alguns àmbits és vàlid de fer servir la forma pronominal de complement datiu o indirecte.

Així, llegim en el *Diccionari català-valencià-balear* d'Alcover Moll:

A Mallorca no sols es diu **fer cas de qualcú**, sinó també **fer cas a qualcú**, posant en datiu el nom de la persona a la qual es concedeix l'atenció o la importància.

I seguidament hi ha l'exemple:

Qualca jove que estigués jeliós d'ell per haver vist el cas que **li** feren aquell vespre... (Penya Mos. III, 134).

Tanmateix, acceptant aquestes formes, convertim l'expressió *fer cas de* en una altra que fóra *fer cas a*, la qual cosa fa témer un calc del castellà:

«No hizo caso de las advertencias» = No hizo caso.

«No hace caso a su amigo» = No le hace caso.

Això ens condueix a les frases anteriors incorrectes:

Va fer cas de la proposta = *Va fer cas, en lloc de **en va fer cas**.

No fa cas del seu pare = *No li fa cas, en lloc de **no en fa cas**.

Convé que faci cas al metge (del seu consell) = **Convé que li faci cas*, en lloc de **li'n faci cas** (o **n'hi faci cas**).

El castellà, naturalment, només fa servir el pronom quan introdueix el complement datiu (*le*), perquè ne té el pronom *en*, com el català.

*****

Un verb que també vol la preposició *de* és el verb *abstenir-se*.

Vegem-ne alguns exemples en el *Diccionari Fabra*: *abstenir-se de menjar carn, d'estudiar, de votar; m'abstinc del vi, s'absté de la carn*.

Per tant, si la cosa de què ens privem ha estat anomenada anteriorment, per a no repetir el nom farem servir el pronom que correspongui al cas, que

serà novament el pronom *en*, substituint de complements introduïts amb la preposició *de*.

Això ens fa veure que és aberrant la frase que vam sentir quan parlaven d'unes eleccions:

*La majoria s'hi abstiniran.

Aquesta frase voldria dir no pas abstenir-se de fer alguna cosa, sinó abstenir-se –no sabem de què– en un lloc determinat (amb el pronom *hi* substituint un complement circumstantial de lloc).

Calia dir, doncs:

La majoria se **n'**abstiniran (de votar).

Contràriament a aquests usos per defecte, n'hem constatat d'altres en què el verb duu enganxat, com un prefix, el mateix pronom que li cal per a representar el complement. Podríem dir que és una forma pleonàstica que ha passat a formar part del mateix verb.

Vegem algunes de les frases que hem sentit en els mitjans ja esmentats:

*Aquest home no se n'ensurt; l'hauré d'ajudar.

*No te'n pots enfiar, del que diuen.

*Voldria repetir les seves paraules, però no me n'enrecordo.

Vet aquí que han convertit les formes verbals pronominals *se'n surt*, *te'n pots fiar* i *no me'n recordo* –que foren les correctes i que pertanyen als infinutius *sortir-se'n* (salvar-se algú de compromisos, de dificultats, etc.), *fiar-se de* (tenir confiança en algú, en alguna cosa), *recordar-se de* (venir a la memòria, no oblidar, etc.)– en unes altres que hauríem de derivar de verbs inexistents, és a dir: **ensortir-se'n*, *enfiar-se de, *enrecordar-se de.

I bé, un altre dia tornarem a parlar de més usos verbals incorrectes. ♦

